

Sözleşmelerin Döviz Cinsinden Yapılması Yasağını Düzenleyen Karara İlişkin Tebliğ Yayımlandı

Özet

13.09.2018 tarih ve 30534 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair 12.09.2018 tarih ve 85 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı’na (“**85 sayılı Karar**”) ilişkin Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2008/32/34)’de Değişiklik Yapılmasına Dair 2018-32/51 No’lu Tebliğ (“**Tebliğ**”) 6.10.2018 tarih ve 30557 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Tebliğ’de, 85 sayılı Karar ile düzenlenen döviz cinsinden ya da dövize endeksli sözleşmelere ilişkin sınırlamalarla ilgili açıklamalar yer almaktadır.

13.09.2018 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren 85 sayılı Karar ile Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar’ın (“**32 Sayılı Karar**”) dövize ilişkin 4. maddesine yeni (g) bendi eklenerek Türkiye’de yerleşik kişilerin yapacakları; menkul ve gayrimenkul alım satım sözleşmeleri, taşıt ve finansal kiralama dahil her türlü menkul ve gayrimenkul kiralama sözleşmeleri, iş sözleşmeleri, eser sözleşmeleri ve hizmet sözleşmeleri için sözleşme bedelleri ile bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılamayacağı belirtilmişti.

Ayrıca 32 Sayılı Karar’a Geçici Madde 8 eklenerek, 85 Sayılı Karar’ın yürürlüğe girmesinden önce akdedilen ve hala yürürlükte olan söz konusu sözleşmelerin döviz cinsinden kararlaştırılan bedellerinin 30 gün içinde (13 Ekim 2018’e dek) Türk parası olarak taraflarca yeniden belirlenmesi gerektiği öngörülmüştü. Ancak, 32 sayılı Karar’a eklenen her iki hükümde de Maliye ve Hazine Bakanlığı’nca belirlenecek hallerde bu hükümlerin uygulanmayacağı hüküm altına alınmıştı.

Bu kapsamda, Bakanlıkça hazırlanan Tebliğ ile 28.02.2018 tarihli ve 26801 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No:2008-32/34)’in mülga 8. maddesi yeniden düzenlendi. Yeni 8. madde ile 85 sayılı Karar kapsamında bulunan sözleşmeler, 85 sayılı Karar kapsamında bulunmayan sözleşmeler ve 85 sayılı Karar’ın uygulamada tereddüde yol açan bölümlerine ilişkin açıklamalar yapıldı.

1. Döviz Cinsinden veya Döviz Endeksli Olarak Düzenlenemeyecek Olan Sözleşmeler

Türkiye’de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri aşağıda sayılan sözleşmelerde, sözleşme bedelleri ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden kararlaştırılamayacaktır:

- Konusu serbest bölgeler dahil yurt içinde yer alan gayrimenkuller olan, konut ve çatılı işyeri dahil gayrimenkul satış ve kiralama sözleşmeleri,
- İş sözleşmeleri,
- Danışmanlık, aracılık ve taşımacılık dahil hizmet sözleşmeleri,
- Eser sözleşmeleri,
- İş makineleri dahil taşıt satış sözleşmeleri,
- 13 Eylül 2018 tarihinden sonra akdedilmiş olan iş makineleri dahil taşıt kiralama sözleşmeleri.

Tebliğ ile ayrıca, sözleşme bedeli ya da diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya döviz endeksli olarak kararlaştırılamayan sözleşmeler kapsamında düzenlenecek kıymetli evrakta yer alacak bedellerin de döviz cinsinden ya da döviz endeksli olarak düzenlenemeyeceği hususu açıklığa kavuşturulmuştur.

2. Döviz Cinsinden veya Döviz Endeksli Olarak Düzenlenebilecek Olan Sözleşmeler

Aşağıda sayılan sözleşmelerde yer alan bedellerin ve diğer ödeme yükümlülükleri açısından ise dövizle ya da döviz endeksli sözleşme yapma yasağından istisna getirilmiştir:

- Yurt dışında ifa edilecek iş sözleşmeleri,
- Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişilerin taraf oldukları hizmet sözleşmeleri,
- İhracat, transit ticaret, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri,
- Türkiye’de yerleşik kişilerin yurt dışında gerçekleştirecekleri faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri,
- Türkiye’de başlayıp yurt dışında sonlanan ve yurt dışında başlayıp Türkiye’de sonlanan elektronik haberleşme ile ilgili hizmet sözleşmeleri,
- 16/12/1999 tarihli ve 4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’da tanımlanan gemilerin inşasına, tamirine ve bakımına ilişkin eser sözleşmeleri,
- Menkul satış sözleşmeleri (iş makineleri dahil taşıt satış sözleşmeleri dışında kalan),
- Menkul kiralama sözleşmeleri (iş makineleri dahil taşıt kiralama sözleşmeleri dışında kalan),
- Bilişim teknolojileri kapsamında yurt dışında üretilen yazılımlara ilişkin satış sözleşmeleri ile donanım ve yazılımlara ilişkin lisans ve hizmet sözleşmeleri,
- 4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’da tanımlanan gemilere ilişkin finansal kiralama (leasing) sözleşmeleri,

- 32 sayılı Karar'ın 17 ve 17/A maddeleri kapsamında yapılacak finansal kiralama (leasing) sözleşmeleri,
- Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan Türkiye'de yerleşik kişilerin taraf olduğu iş sözleşmeleri (*expat sözleşmeleri*),
- Kamu kurum ve kuruluşları ile Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu sözleşmeler (gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama dışında kalan),
- Kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu döviz cinsinden veya dövize endeksli ihaleler, sözleşmeler ve milletlerarası andlaşmaların ifası kapsamında olmak kaydıyla; yüklenicilerin üçüncü taraflarla akdettiği sözleşmeler (gayrimenkul satış, gayrimenkul kiralama ve iş sözleşmeleri dışında kalan),
- Hazine ve Maliye Bakanlığının 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetimi Kanunu kapsamında gerçekleştirdiği işlemlerle ilgili olarak bankaların taraf olduğu sözleşmeler,
- Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile bu Kanuna dayalı olarak yapılan düzenlemeler çerçevesinde sermaye piyasası araçlarının (yabancı sermaye piyasası araçları ve depo sertifikaları ile yabancı yatırım fonu payları da dahil olmak üzere) döviz cinsinden oluşturulması, ihracı, alım satımı ve yapılan işlemlere ilişkin yükümlülükler,
- Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye'de bulunan; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler ile serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgelerde yer alan şirketlerin taraf olduğu iş ve hizmet sözleşmeleri,
- (i) Türkiye'de yerleşik yolcu, yük veya posta taşıma faaliyetinde bulunan ticari havayolu işletmeleri; (ii) hava taşıma araçlarına, motorlarına ve bunların aksam ve parçalarına yönelik teknik bakım hizmeti veren şirketler; (iii) sivil havacılık mevzuatı kapsamında havalimanlarında yer hizmetleri yapmak üzere çalışma ruhsatı alan veya yetkilendirilen kamu ya da özel hukuk tüzel kişiliği statüsündeki kuruluşlar; (iv) söz konusu kuruluşların kurdukları işletme ve şirketler ile doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinde en az %50 hisse oranına sahip olduğu ortaklıkların yaptıkları sözleşmeler (gayrimenkul satış, gayrimenkul kiralama ve iş sözleşmeleri hariç).

Ayrıca, Tebliğ ile istisna kapsamında sayılan yukarıdaki sözleşmelerin 85 sayılı Karar'ın yürürlüğe girdiği tarihten önce akdedilmiş olsalar da, 32 Sayılı Karar Geçici 8. madde kapsamında Türk Lirasına çevirme yükümlülüğünden istisna oldukları açıkça ifade edilmiştir.

Öte yandan, Tebliğ uyarınca, istisna tanınan tarafların mutabakatıyla yeni yapılacak sözleşmelerin Türk parası cinsinden yapılmasını veya mevcut döviz cinsinden veya dövize endeksli sözleşmelerde yer alan bedellerin 32 sayılı Karar'ın Geçici 8. maddesi uyarınca Türk parası olarak yeniden kararlaştırılmasını talep etmesi durumunda sözleşmelerde yer alan bedeller Türk parası cinsinden kararlaştırılır.

3. Bedeller Türk Lirası Olarak Belirlenirken Esas Alınacak Prensipler

Tebliğ uyarınca, 32 Sayılı Karar Geçici Madde 8 kapsamında uyarlanması gereken sözleşmelerde yer alan sözleşme bedeli ve diğer ödeme yükümlülükler Türk Lirasına çevrilirken aşağıdaki tutarlar esas alınacaktır:

- İlgili tutarlar Türk parası olarak belirlenirken, taraflarca mutabakata varılması halinde, mutabakata varılan tutar,
- Mutabakata varılamazsa; akdedilen sözleşmelerde döviz veya dövize endeksli olarak belirlenen bedeller, söz konusu bedellerin 2/1/2018 tarihinde belirlenen gösterge niteliğindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası efektif satış kuru kullanılarak hesaplanan Türk parası cinsinden karşılığının 2/1/2018 tarihinden bedellerin yeniden belirlendiği tarihe kadar Türkiye İstatistik Kurumunun her ay için belirlediği tüketici fiyat endeksi (TÜFE) aylık değişim oranları esas alınarak artırılması suretiyle belirlenir.

32 Sayılı Karar'ın Geçici 8. maddesinin yürürlüğe girdiği tarih olan 13 Eylül 2018 tarihinden önce akdedilen konut ve çatılı iş yeri kira sözleşmelerinde, döviz veya dövize endeksli olarak belirlenen bedeller yukarıdaki şekilde iki yıllık süre için Türk parası olarak belirlenir. Ancak, Türk parası olarak belirlemenin yapıldığı kira yılının sonundan itibaren bir yıl geçerli olmak üzere; bu surette Türk parası olarak belirlenen kira bedeli, taraflarca belirlenirken mutabakata varılamazsa, belirleme tarihinden belirlemenin yapıldığı kira yılının sonuna kadar TÜFE aylık değişim oranları esas alınarak artırılması yoluyla belirlenir. Bir sonraki kira yılı Türk parası cinsinden kira bedeli ise, taraflarca belirlenirken mutabakata varılamazsa, önceki kira yılında geçerli olan kira bedelinin TÜFE aylık değişim oranları esas alınarak artırılması yoluyla belirlenir ve belirlenen Türk parası cinsinden kira bedeli bu fıkra belirtilen iki yıllık sürenin sonuna kadar geçerli olur.

Ancak yukarıda yer alan söz konusu düzenlemeler, sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkün olmayan sözleşmelerde tahsili yapılmış veya gecikmiş alacaklar için uygulanmaz.

4. Döviz Dışındaki Referans Endeksler

Uluslararası piyasalarda fiyatı döviz cinsinden belirlenen kıymetli madenlere ve/veya emtiaya endekslenen ve/veya dolaylı olarak dövize endekslenen sözleşmelerin de dövize endeksli sözleşme olarak değerlendirileceği belirtilmiştir. Dolayısıyla, sınırlama kapsamına giren sözleşmelerdeki bedellerin altın, petrol gibi uluslararası piyasalarda fiyatı döviz cinsinden belirlenen madenlere veya emtialara endeksli olarak belirlenemeyeceği düzenlenmiştir.

5. Türkiye’de Yerleşik Kişi Kavramı

Türkiye’de yerleşik kişiler, 32 Sayılı Karar’da, “*yurtdışında işçi, serbest meslek ve müstakil iş sahibi Türk vatandaşları dahil Türkiye’de kanuni yerleşim yeri bulunan gerçek ve tüzel kişiler*” olarak tanımlanmıştır (madde 2/b).

Tebliğ ile ayrıca, Türkiye’de yerleşik kişilerin yurt dışındaki; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, işlettiği veya yönettiği fonlar, yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler ile doğrudan ya da dolaylı olarak sahipliklerinde bulunan şirketlerin Türkiye’de yerleşik olarak değerlendirileceği hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla bahse konu kişiler/birimler/ofisler ile yapılacak olan sınırlama kapsamındaki sözleşmelere istisna uygulanamayacaktır.

6. Tebliğ’in Yürürlüğü

Tebliğ hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir. Ayrıca, istisna kapsamında olmayan ve 85 Sayılı Karar’ın yürürlüğe girmesinden önce akdedilip hala yürürlükte olan sözleşmelerdeki tutarların, 32 Sayılı Karar Geçici Madde 8 uyarınca Türk parası olarak taraflarca yeniden belirlenmesi zorunludur.

Umurcan Gago

Ortak, Avukat

T: +90 (212) 326 6472

umurcan.gago@gsg hukuk.com

Alper Onar

Kıdemli Müdür, Avukat

T: +90 (212) 326 6311

alper.onar@gsg hukuk.com

Pınar Tatar

Kıdemli Müdür, Avukat

T: +90 (212) 326 6671

pinar.tatar@gsg hukuk.com

Gizem Sözenoğlu

Müdür, Avukat

T: +90 (212) 326 6483

gizem.sozenoglu@gsg hukuk.com

GSG Hukuk duyurularına ulaşmak için tıklayınız

GSG Hukuk - Gündüz Şimşek Gago Avukatlık Ortaklığı
www.gsg hukuk.com Süleyman Seba Cad. BJK Plaza B Blok Kat:4 34357 Akaretler-Beşiktaş/İstanbul